

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/34/2002

OCENY DZIAŁALNOŚCI PARLAMENTU, PREZYDENTA I WŁADZ LOKALNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- W opiniach o działalności obu izb parlamentu nadal przeważa krytycyzm. Jest on szczególnie widoczny w odniesieniu do Sejmu - obecnie pracę posłów pozytywnie ocenia tylko 27% ankietowanych, a negatywnie - ponad dwukrotnie więcej (57%). Od stycznia poprawiły się natomiast opinie o działalności Senatu, są one obecnie znów prawie takie jak na początku kadencji, w grudniu 2001 roku: 30% wskazań pozytywnych, a 39% - negatywnych.

- Odnotowane w styczniu pogorszenie się ocen działalności urzędu prezydenta było chwilowe. W lutym znów 80% badanych - niemal tyle samo, co w rekordowym pod tym względem grudniu ubiegłego roku - dobrze oceniło jego pracę. Z działalności tego urzędu niezadowolony jest tylko co ósmy respondent (13%).

- Opinie o władzach lokalnych są o wiele bardziej krytyczne niż we wcześniejszych sondażach. Obecnie 42% ankietowanych akceptuje działalność władz samorządowych, a 39% - wyraża dezaprobatę.

Oceny działalności Sejmu są w lutym¹ niemal takie same jak w styczniu, natomiast notowania Senatu i urzędu prezydenta wyraźnie się poprawiły. W przypadku Senatu oznacza to powrót do poziomu ocen grudniowych, z pierwszego sondażu po wyborach parlamentarnych. Mimo to nadal w odniesieniu do obu izb parlamentu przeważa krytycyzm. Szczególnie widoczny jest on w przypadku Sejmu - negatywne oceny jego pracy są przeszło dwukrotnie częstsze niż pozytywne.

Tabela 1

Oceniane instytucje	Oceny*	Wskazania respondentów według terminów badań																Zmiany od I '02 do II '02	
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	XII	I	II		
		2000				2001										2002			
		w procentach																	
Sejm	dobra	22	22	20	21	25	18	17	20	19	16	19	14	21	32	25	27	+2	
	zła	60	60	65	64	60	68	71	68	67	69	67	71	62	51	57	57	0	
Senat	dobra	27	26	28	26	27	21	19	25	21	20	23	21	23	33	26	30	+4	
	zła	48	48	49	53	52	61	63	56	60	58	57	58	55	41	46	39	-7	
Prezydent	dobra	72	68	70	71	72	73	71	75	72	73	74	70	72	81	76	80	+4	
	zła	19	22	20	19	20	20	20	17	18	17	17	18	17	12	17	13	-4	
Władze lokalne	dobra	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	51	-	42	(-9)	
	zła	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34	-	39	(+5)	
* Pominięto „trudno powiedzieć”																			

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (141) przeprowadzono w dniach od 1 do 4 lutego 2002 roku na liczącej 954 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Krytyczne opinie o Sejmie przeważają we wszystkich środowiskach społeczno-zawodowych i kategoriach demograficznych. Z działalności posłów najbardziej niezadowoleni są rolnicy, osoby pracujące na własny rachunek oraz przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji. Oceny negatywne są też częstsze wśród ankietowanych deklarujących centrowe i prawicowe poglądy polityczne. Odsetek opinii pozytywnych wzrasta wraz z poziomem wykształcenia respondentów. Nie wynika to jednak z mniejszego krytycyzmu osób bardziej wykształconych, lecz ze zmniejszającego się wśród nich odsetka niemających opinii na ten temat (zob. tabele aneksowe). Oceny pozytywne są też częstsze wśród uczniów i studentów oraz najmłodszych badanych, w wieku od 18 do 24 lat, wśród których zarazem mniej osób krytykuje działalność Sejmu.

Opinie o działalności Senatu są podobnie powiązane z wiekiem, poziomem wykształcenia ankietowanych i ich poglądami politycznymi, ale w tym przypadku im wyższe wykształcenie badanych, tym mniej ocen negatywnych. Najbardziej krytyczni w opiniach o Senacie są rolnicy, natomiast w niektórych środowiskach - np. wśród mieszkańców największych miast, osób z wykształceniem wyższym, najmłodszych badanych - notujemy przewagę ocen dobrych nad złymi (zob. tabele aneksowe).

Potencjalni wyborcy poszczególnych partii i ugrupowań politycznych, reprezentowanych w parlamencie, wyraźnie się różnią w swych ocenach działalności obu izb.

Tabela 2

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Jak Pan(i) ocenia działalność Sejmu ?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD-UP	46	44	10
PSL**	35	53	12
Samoobrona	19	74	7
PO	28	66	6
PiS**	25	59	16
LPR**	3	89	8
Niezdecydowani, na kogo głosować	20	47	33
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	20	59	21
* Określone na podstawie odpowiedzi na pytanie: na kogo badany by głosował, gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu			
**Ze względu na małą liczebność osób deklarujących głosowanie na te ugrupowania dane te należy traktować ostrożnie			

Jedynie wśród potencjalnych wyborców SLD-UP oceny działalności Sejmu są mniej więcej równo podzielone, natomiast w pozostałych elektoratach oraz w grupie osób niezdecydowanych i niezamierzających głosować przeważają oceny negatywne, zwłaszcza wśród sympatyków Ligi Polskich Rodzin i Samoobrony.

Działalność Senatu częściej jest oceniana pozytywnie niż negatywnie wśród zwolenników koalicji SLD-UP, a także Platformy Obywatelskiej oraz Prawa i Sprawiedliwości. Potencjalni wyborcy PSL są podzieleni w ocenach, natomiast wśród zwolenników pozostałych partii oraz wśród niezdecydowanych i niezamierzających głosować przeważają opinie krytyczne, najczęściej - tak jak w przypadku Sejmu - w potencjalnych elektoratach LPR i Samoobrony. Zwolennicy obu tych ugrupowań mają najbardziej negatywny stosunek do obecnego parlamentu, mimo że przedstawiciele tych ugrupowań dość licznie w nim zasiadają.

Tabela 3

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Jak Pan(i) ocenia działalność Senatu ?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD-UP	44	27	29
PSL**	41	44	15
Samoobrona	26	62	12
PO	38	31	31
PiS**	35	30	35
LPR**	17	63	19
Niezdecydowani, na kogo głosować	26	34	39
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	22	43	35
*Określone na podstawie odpowiedzi na pytanie: na kogo badany by głosował, gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu			
**Ze względu na małą liczebność osób deklarujących głosowanie na te ugrupowania dane te należy traktować ostrożnie			

Oceny działalności prezydenta są lepsze niż w styczniu i niemal równie rekordowo wysokie jak w grudniu ubiegłego roku. Pozytywne opinie przeważają zdecydowanie we wszystkich kategoriach ankietowanych. Warto jednak zwrócić uwagę na to, że im gorzej respondenci oceniają warunki materialne, w jakich żyją, tym częściej są krytyczni wobec

działalności prezydenta. Oceny negatywne są najczęstsze wśród najstarszych ankietowanych (w wieku 65 lat i więcej), rencistów i osób bezrobotnych. Świadczy to, być może, o niespełnionych oczekiwaniach, kierowanych pod adresem prezydenta. Krytycznym ocenom sprzyja też prawicowość poglądów politycznych respondentów, a także religijność mierzona częstością praktyk (zob. tabele aneksowe).

Pozytywne oceny działalności prezydenta zdecydowanie przeważają we wszystkich elektoratach, a także wśród osób niezdecydowanych oraz niezamierzających brać udziału w ewentualnych wyborach.

Tabela 4

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Jak Pan(i) ocenia działalność prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD-UP	96	2	2
PSL**	91	7	2
Samoobrona	64	26	10
PO	82	16	2
PiS**	69	16	15
LPR**	72	20	8
Niezdecydowani, na kogo głosować	83	10	7
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	72	18	10
*Określone na podstawie odpowiedzi na pytanie: na kogo badany by głosował, gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu			
**Ze względu na małą liczebność osób deklarujących głosowanie na te ugrupowania dane te należy traktować ostrożnie			

Oceny władz lokalnych są znacznie gorsze niż w grudniu ubiegłego roku, kiedy to ostatnio o nie pytaliśmy. Jeślibyśmy jednak sięgnęli do danych z lat 1997-2000, to okazałoby się, że obecne notowania są wyjątkowo złe². Opinie o władzach lokalnych są inaczej społecznie zróżnicowane niż oceny parlamentu i prezydenta.

² Zob. komunikat CBOS „Instytucje publiczne w opinii społecznej”, styczeń 2002 (opr. M. Falkowska).

Im respondenci są lepiej wykształceni, tym częściej krytycznie oceniają swoje władze lokalne (a im mniej wykształceni, tym częściej oceniają je dobrze); przy tym - co się rzadko zdarza - osoby z wykształceniem wyższym częściej niż pozostali ankietowani mają trudności z oceną działalności władz samorządowych, podobnie jak mieszkańcy wielkich aglomeracji miejskich (zob. tabele aneksowe). Ponadto im badani są w lepszej sytuacji materialnej, tym częściej pozytywnie oceniają działalność władz lokalnych, mimo że zamożność, ogólnie rzecz biorąc, powiązana jest z wykształceniem.

Dobre oceny są najczęstsze wśród rolników i robotników oraz uczniów i studentów, a także najmłodszych respondentów - na ogół wyraźnie mniej krytycznych wobec instytucji politycznych. Niezadowolone wyrażają przede wszystkim pracownicy umysłowi niższego szczebla, kadra kierownicza i inteligencja, bezrobotni i gospodynie domowe.

W potencjalnych elektoratach partii i ugrupowań politycznych pozytywne oceny władz lokalnych przeważają wśród sympatyków PSL oraz Platformy Obywatelskiej, negatywne natomiast wśród zwolenników LPR i PiS. Sympatycy pozostałych ugrupowań - SLD-UP i Samoobrony - są podzieleni w swych ocenach.

Tabela 5

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Jak Pan(i) ocenia działalność władz lokalnych w Pana(i) gminie, miejscowości?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD-UP	44	42	14
PSL	62	19	19
Samoobrona	45	48	7
PO	53	35	12
PiS**	19	46	34
LPR**	39	53	8
Niezdecydowani, na kogo głosować	53	29	18
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	38	40	22
*Określone na podstawie odpowiedzi na pytanie: na kogo badany by głosował, gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu			
**Ze względu na małą liczebność osób deklarujących głosowanie na te ugrupowania dane te należy traktować ostrożnie			

W lutym utrzymuje się odnotowane przed miesiącem pogorszenie opinii o działalności Sejmu. Poprawiły się natomiast notowania prezydenta, które znów są jednymi z najwyższych, oraz Senatu - obecnie niemal takie same jak na początku kadencji nowego parlamentu, przed styczniowym pogorszeniem się ocen.

Opinie o władzach lokalnych są o wiele bardziej krytyczne niż we wcześniejszych sondażach.

Opracował

Włodzimierz DERCZYŃSKI

A N E K S

Tabela 1. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Sejmu?

	(%)			
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	57	17	954
Płeć				
Mężczyźni	33	55	12	455
Kobiety	22	58	20	499
Wiek				
18-24 lat	42	45	13	147
25-34	32	52	16	172
35-44	25	55	20	182
45-54	20	70	10	179
55-64	20	62	18	133
65 lat i więcej	24	52	24	140
Miejsce zamieszkania				
Wies	27	55	18	348
Miasto do 20 tys.	22	60	19	102
20-100 tys.	26	59	16	200
101-500 tys.	32	53	15	180
501 tys. i więcej mieszk.	26	60	14	124
Wykształcenie				
Podstawowe	19	54	27	248
Zasadnicze zawodowe	27	60	13	295
Średnie	30	55	15	321
Wyższe	37	59	5	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	30	64	6	53
Prac. umysł. fiz. szczerbła	29	58	12	87
Pracownicy fiz. - umysł.	30	52	17	91
Robotnicy wykwalifikowani	28	54	18	61
Robotnicy niewykwalifik.	33	49	17	27
Rolnicy	16	66	18	48
Pracujący na własny rach.	19	65	15	48
Bierni zawodowo				
Renciści	20	61	19	96
Emeryci	29	51	20	185
Uczniowie i studenci	45	45	10	71
Bezrobotni	23	60	17	144
Gospodynie domowe i inni	20	61	19	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	29	55	16	145
społ. właścicieli	24	59	16	54
prywatnych i państwa	30	56	15	188
sekt. prywat. poza rolnict.	17	64	18	60
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	31	50	19	116
300-399	15	67	18	81
400-599	25	55	19	165
600-800	30	54	17	148
Powyżej 800 zł	29	66	5	156
Ocena własnych war. mater.				
Źle	22	55	24	291
Średnie	26	58	16	431
Dobre	35	56	9	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	24	52	23	66
Raz w tygodniu	22	63	16	455
1-2 razy w miesiącu	36	48	15	171
Kilka razy w roku	30	54	16	178
W ogóle nie uczestniczy	34	49	18	83
Poglądy polityczne				
Lewica	41	49	10	310
Centrum	25	61	14	243
Prawica	24	66	9	180
Trudno powiedzieć	12	55	34	219

Tabela 2. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność **Senatu**?

	(%)			
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	39	31	954
Płeć				
Mężczyźni	35	39	26	455
Kobiety	26	39	35	499
Wiek				
18-24 lat	45	27	28	147
25-34	37	37	26	172
35-44	28	39	33	182
45-54	26	49	26	179
55-64	25	44	31	133
65 lat i więcej	20	37	43	140
Miejsce zamieszkania				
Wies	29	42	29	348
Miasto do 20 tys.	22	37	41	102
20-100 tys.	30	40	30	200
101-500 tys.	30	39	30	180
501 tys. i więcej mieszk.	39	31	30	124
Wykształcenie				
Podstawowe	20	41	39	248
Zasadnicze zawodowe	29	45	26	295
Średnie	35	35	31	321
Wyższe	45	30	25	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	33	38	28	53
Prac. umysł. niż. szczebla	32	39	29	87
Pracownicy fiz.-umysł.	42	34	24	91
Robotnicy wykwalifikowani	40	35	26	61
Robotnicy niewykwalifik.	32	33	35	27
Rolnicy	19	64	17	48
Pracujący na własny rach.	17	41	42	48
Bierni zawodowo				
Renciści	28	34	39	96
Emeryci	24	38	38	185
Uczniowie i studenci	54	24	21	71
Bezrobotni	25	46	29	144
Gospodynie domowe i inni	26	43	31	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	30	39	31	145
społec. właścicieli				
prywatnych i państwa	44	29	28	54
sekt. prYW. poza rolnict.	34	38	29	188
prywatnym gosp. rolnym	17	57	26	60
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	32	42	26	116
300-399	22	48	30	81
400-599	26	44	30	165
600-800	33	32	35	148
Powyżej 800 zł	40	36	25	156
Ocena własnych war. mater.				
Źle	24	42	34	291
Średnie	31	40	29	431
Dobre	37	33	30	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	24	41	35	66
Raz w tygodniu	28	40	32	455
1-2 razy w miesiącu	36	38	26	171
Kilka razy w roku	33	37	29	178
W ogóle nie uczestniczy	28	37	35	83
Poglądy polityczne				
Lewica	41	32	27	310
Centrum	30	46	25	243
Prawica	34	39	27	180
Trudno powiedzieć	13	42	45	219

Tabela 3. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność **prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego?**

	(%)			
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	80	13	7	954
Płeć				
Mężczyźni	82	12	6	455
Kobiety	78	13	9	499
Wiek				
18-24 lat	88	8	4	147
25-34	77	12	11	172
35-44	79	13	8	182
45-54	81	14	5	179
55-64	80	12	7	133
65 lat i więcej	74	18	9	140
Miejsce zamieszkania				
Wieś	77	14	9	348
Miasto do 20 tys.	77	13	10	102
20-100 tys.	83	12	5	200
101-500 tys.	82	12	6	180
501 tys. i więcej mieszk.	82	11	7	124
Wykształcenie				
Podstawowe	77	14	9	248
Zasadnicze zawodowe	80	13	7	295
Średnie	82	12	6	321
Wyższe	80	14	6	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	82	13	5	53
Prac. umysł. niż. szczebla	79	15	6	87
Pracownicy fiz.-umysł.	88	7	6	91
Robotnicy wykwalifikowani	82	10	8	61
Robotnicy niewykwalifik.	88	8	4	27
Rolnicy	79	13	8	48
Pracujący na własny rach.	79	16	5	48
Bierni zawodowo				
Renciści	73	20	7	96
Emeryci	81	11	8	185
Uczniowie i studenci	89	10	1	71
Bezrobotni	71	18	11	144
Gospodynie domowe i inni	77	9	14	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	80	13	7	145
społce właścicieli				
prywatnych i państwa	85	8	6	54
sekt. pryw. poza rolnict.	84	9	7	188
prywatnym gosp. rolnym	79	16	5	60
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	77	20	3	116
300-399	71	16	13	81
400-599	87	6	8	165
600-800	78	15	7	148
Powyżej 800 zł	86	10	5	156
Ocena własnych war. mater.				
Źle	73	18	8	291
Średnie	81	11	8	431
Dobre	86	9	5	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	62	21	17	66
Raz w tygodniu	78	14	8	455
1-2 razy w miesiącu	84	12	4	171
Kilka razy w roku	84	9	8	178
W ogóle nie uczestniczy	86	9	6	83
Poglądy polityczne				
Lewica	91	7	2	310
Centrum	82	10	9	243
Prawica	73	20	7	180
Trudno powiedzieć	69	19	12	219

Tabela 4. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność **władz lokalnych** w Pana(i) gminie, miejscowości?

	(%)			
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	42	39	19	954
Płeć				
Mężczyźni	43	43	13	455
Kobiety	41	35	23	499
Wiek				
18-24 lat	51	36	13	147
25-34	35	47	18	172
35-44	43	40	17	182
45-54	41	42	17	179
55-64	44	40	16	133
65 lat i więcej	41	27	33	140
Miejsce zamieszkania				
Wies	50	38	13	348
Miasto do 20 tys.	38	47	15	102
20-100 tys.	48	36	16	200
101-500 tys.	37	39	24	180
501 tys. i więcej mieszk.	24	41	34	124
Wykształcenie				
Podstawowe	46	34	20	248
Zasadnicze zawodowe	46	38	16	295
Średnie	39	43	18	321
Wyższe	32	45	24	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	30	46	23	53
Prac. umysł. niż. szczebla	32	57	11	87
Pracownicy fiz.-umysł.	42	44	14	91
Robotnicy wykwalifikowani	49	31	20	61
Robotnicy niewykwalifik.	50	34	16	27
Rolnicy	50	33	17	48
Pracujący na własny rach.	47	38	15	48
Bierni zawodowo				
Rencisci	38	37	26	96
Emeryci	47	29	24	185
Uczniowie i studenci	51	37	11	71
Bezrobotni	38	44	18	144
Gospodynie domowe i inni	40	44	16	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	35	46	18	145
społce właścicieli				
prywatnych i państwa	49	26	25	54
sekt. pryw. poza rolnict.	39	46	14	188
prywatnym gosp. rolnym	50	31	19	60
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	37	49	14	116
300-399	42	42	16	81
400-599	39	42	19	165
600-800	45	33	22	148
Powyezj 800 zł	44	40	17	156
Ocena własnych war. mater.				
Źle	32	46	23	291
Średnie	46	37	17	431
Dobre	48	34	17	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	38	34	28	66
Raz w tygodniu	43	38	18	455
1-2 razy w miesiącu	49	37	14	171
Kilka razy w roku	38	43	20	178
W ogóle nie uczestniczy	35	46	19	83
Poglądy polityczne				
Lewica	42	44	14	310
Centrum	45	38	17	243
Prawica	45	37	18	180
Trudno powiedzieć	37	35	28	219